

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

**ІСТОРИЧНІ ТРАДИЦІЇ
МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ В
УКРАЇНІ**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА**

**Навчально-науковий
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ТА
СОЦІОГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН ІМЕНІ
О.М. ЛАЗАРЕВСЬКОГО**

**КАФЕДРА
ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ТА
МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН**

Освітній ступінь
Галузь знань
Спеціальність
Освітньо-професійна програма
Кількість кредитів
Рік підготовки, семестр
Компонент освітньо-професійної програми

**бакалавр
01 Освіта /Педагогіка
014 Середня освіта (Історія)
Середня освіта (Історія)**

**3
4 рік, VII семестр**
Вибіркові навчальні дисципліни, які вивчаються
понад обсяги, визначені навчальним планом
згідно з розкладом

Дні занять
Мова викладання
Консультації

українська
щовівторка 11.30-12.30 (304 кабінет, з
можливістю дистанційної роботи на платформах
ZOOM, Google Meet та Google-class).

Викладач

кандидат історичних наук, доцент

Контакти

Шара Любов Миколаївна

Е-mail: ljuba_che@ukr.net

Тел.моб.: +38(099)52-57-558

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ¹

Навчальний курс «Історичні традиції місцевого самоврядування в Україні» розрахований на здобувачів вищої освіти історичних спеціальностей з урахуванням наявності у них базового рівня знань (середньої освіти), які навчаються за освітньо-професійними програмами підготовки бакалавра.

Навчальна дисципліна побудована відповідно до вимог Європейської Кредитно-Трансферної системи (ECTS), нараховує 90 год., з яких 20 год. – лекційні заняття, 20 год. – практичні, 50 год. – самостійна робота. Курс структурований трьома змістовими модулями:

1. Самоврядні структури за доби середньовіччя.
2. Муніципальні практики нового часу.
3. Новітня модель місцевого самоврядування.

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти фахових компетентностей для глибшого розуміння сутності історичних процесів на теренах України, зокрема, взаємин держави і муніципальних органів, вирішення ними нагальних проблем громад в умовах децентралізації.

¹ Детально про дисципліну див.: Google-class «Історичні традиції місцевого самоврядування в Україні».

ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ І РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Шифр згідно ОПШ	Компетентності
ЗК 01	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК 04	Здатність виявляти ініціативу, підприємливість, генерувати нові ідеї, визначати та розв'язувати проблеми.
ЗК 05	Здатність ефективно працювати одноосібно, у складі команди і в мультидисциплінарному оточенні.
ЗК 06	Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології.
ЗК 07	Здатність спілкуватися державною мовою усно та письмово, доносити власну думку іноземною мовою усно та письмово.
ЗК 08	Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.
СК 09	Здатність орієнтуватися в історичному часі, застосовувати періодизацію як спосіб пізнання історичного процесу, доцільно використовувати категоріально-понятійний апарат і хронологію історичної науки. Здатність розкривати загальну структуру історичної науки на основі взаємозв'язку основних історичних процесів та постатей.
СК 10	Здатність до абстрактного мислення, пошуку, оброблення, аналізу та синтезу інформації з різних джерел.
СК 11	Здатність обґрунтовано визначати роль України в загальноєвропейських та світових культурних процесах.
Вивчення курсу «Історичні традиції місцевого самоврядування в Україні» дозволить сформуванню цілісного розуміння історії України, її місце поміж країн Європи та взаємозв'язки, відтак, значно поглибить наступні програмні результати навчання:	
ПРН 02	Розуміння значення культури як форми людського існування, здатність цінувати різноманіття та мультикультурність світу і керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва.
ПРН 11	Здатність чітко і логічно відтворювати базові історичні знання, оцінювати нові відомості, факти, події та інтерпретації в контексті формування в учнів цілісної історичної картини світу.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	Разом	у тому числі					Разом	у тому числі					
		л	пр	лаб.	інд.	срс		л	пр	лаб.	інд.	срс	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1.													
Самоврядні структури за доби середньовіччя.													
Тема 1. Історичні витоки місцевого самоврядування.	2	2	-			-	5	-	-				5
Тема 2. Громадське самоврядування Давньоруської держави.	2	2	-			-	5	-	-				5
Тема 3. Магдебургії литовсько-польського	16	2	4			10	12	2	-				10

періоду.												
Разом за змістовим модулем 1	20	6	4			10	22	2	-			20
Модуль 2.												
Муніципальні практики нового часу.												
Тема 1. Український муніципалізм козацької доби.	6	2	4			-	10	-	-			10
Тема 2. Муніципальна система часів «освіченого абсолютизму».	2	2	-			-	10	-	-			10
Тема 3-4. Земське і міське виборне управління другої половини XIX – 1917 р.	32	4	8			20	14	2	2			10
Разом за змістовим модулем 2	40	8	12			20	34	2	2			30
Модуль 3.												
Новітня модель місцевого самоврядування.												
Тема 1. Ініціативи українських урядів 1917-1921 рр.:	12	2	-			10	10	-	-			10
Тема 2. Радянська модель місцевого врядування.	2	2	-			-	10	-	-			10
Тема 3. Міське самоврядування в умовах незалежності.	16	2	4			10	14	2	2			10
Разом за змістовим модулем 3	30	6	4			20	34	2	2			30
Усього годин	90	20	20			50	90	6	4			80

Тематика практичних занять²

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1		
1	Магдебурзьке право в українських землях.	4
Модуль 2		
2	Принципи самоврядності у часи Гетьманщини	4
3	Земське самоврядування Наддніпрянщини (1864-1917 рр.)	4
4	Міське громадське управління Наддніпрянщини (1870-1917 рр.)	4
Модуль 3		
5	Сучасна система органів місцевого самоврядування в Україні.	4
Усього годин практичних занять		20

² Методичні рекомендації та список літератури до кожного заняття див.: Google-class «Історичні традиції місцевого самоврядування в Україні».

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Баймуратов М. Децентралізація та компетенція місцевого самоврядування в Україні. *Віче*. 2015. № 12. С. 14–17.
2. Біленчук П., Кравченко В., підмогильний М. Місцеве самоврядування в Україні (муніципальне право): нав. посіб. Київ: Атіка. 2000. 304 с.
3. Бородін Є., Тарасенко Т. Розвиток системи місцевого самоврядування в Україні. *Аспекти публічного управління*. 2015. №4. С.58.
4. Ворона П., Гошовська В., Лопушинський І. Місцева влада в країнах пострадянського простору: монографія / За заг. ред. д. держ. упр. П. Ворони. Полтава: ПП Шевченко. 2016. 528 с.
5. Європейська хартія місцевого самоврядування. м. Страсбург, 15 жовтня 1985 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036.2.
6. Звіздай О. Історичні передумови та періодизація організації місцевого самоврядування в Україні. URL: http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/2_2017/27.pdf
7. Історія становлення місцевого самоврядування в Україні. URL: http://studies.in.ua/ms_seminar/467-storya-stanovlennya-mscevogo-samovryaduvannya-v-ukrayin.html
8. Камінська Н. Місцеве самоврядування: теоретико-історичний і порівняльно-правовий аналіз: нав. посіб. Київ: КНТ, 2010. 232 с.
9. Ключевський В. Органи місцевого самоврядування в Україні: історичний аспект та нагальні проблеми сьогодення. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управління. Т.30. №6. 2019. С. 102-108. URL: http://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2019/6_2019/20.pdf
10. Ковбасюк Ю., Ващенко К., Толкованов В. Місцеве самоврядування в Україні: сучасний стан та основні напрями модернізації. Київ: НАДУ. 2014. 128 с.
11. Козаченко А. Земське самоврядування за доби Української держави Павла Скоропадського (квітень-грудень 1918 р.). Теорія і практика правознавства. 2018. Вип. 1 (13). URL: <file:///C:/Users/1/AppData/Local/Temp/122784-Article%20Text-287840-1-10-20180615.PDF>
12. Козирєв П. Місцеве самоврядування – найбільший здобуток незалежності України. *Віче*. 2011. № 23. С. 11.
13. Литвиненко І. Історичні традиції становлення і розвитку місцевого самоврядування в Україні. *Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права*. 2002. №1. С. 43-49. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Unzap_2002_1_10.pdf
14. Місцеве самоврядування в Україні: євроінтеграційний шлях : колективна монографія / за заг. ред. Р.М. Плюща. Київ: РІДНА МОВА. 2016. 808 с.
15. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні : колективна монографія / Кол. авт. ; за заг. ред. Р.М. Плюща. Київ: РІДНА МОВА. 2016. 744 с.
16. Місцеве самоврядування за різних часів. URL: <https://www.en.gov.ua/newdiniy-deny-nformuvannya/storya-mscevogo-samovryaduvannya-za-rznih-chasv>
17. Наконечний В. Управління містом: теоретико-методологічний вимір. Харків: Цифрова друкарня №1, 2012. 263 с.
18. Нітченко А. Законодавчі основи діяльності земств (1864-1920 рр.). URL: [file:///C:/Users/1/AppData/Local/Temp/NZTNPU_ist_2014_1\(2\)_7.pdf](file:///C:/Users/1/AppData/Local/Temp/NZTNPU_ist_2014_1(2)_7.pdf)
19. Серьогін С. Теоретичні засади та основні напрями реформування місцевого самоврядування й децентралізації влади в Україні. *Аспекти публічного управління*. 2015. №4. С. 111-120.
20. Ступак Ф. Діяльність земств у галузі суспільної опіки та доброчинності. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/33237/62-Stupak.pdf?sequence=1>

Допоміжна література:

1. Бориславська О. Місцеве самоврядування як форма децентралізації та гарантія демократичного та політичного режиму. *Вісник Львівського університету*. 2011. Вип. 52. С. 26
2. Власюк О. Шляхом децентралізації: виклики, ризики та пріоритети реформування регіонального розвитку в Україні. *Регіональна економіка*. 2015. №1. С. 5-18.

3. Громадівська модель самоврядування в Україні: колективна монографія / Кол. авт. ; за заг. ред. проф. Ю.М. Бардачова, І.П. Лопушинського, Р.М. Плюща. Херсон : Книжкове видавництво ФОП Вишемирський В.С., 2019. 708 с.
4. Кресіна І. Перспективи децентралізації влади у контексті регіональної політики України. Чи йдемо в Європу? *Публічне право*. 2015. №2. С. 12-17.
5. Кубай Т. Актуальні проблеми становлення системи місцевого самоврядування в Україні. *Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування*. 2014. №2. С.7.
6. Куйбіда В. Відповідальність представницьких органів місцевого самоврядування перед територіальними громадами: практичні аспекти реалізації. Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентові України. 2015. Вип. 1. С. 146-163. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnadu_2015_1_14
7. Покатаєв П. Організаційно-економічні аспекти сучасного стану місцевого самоврядування в Україні. *Інвестиції: практика і досвід*. 2014. №11. С. 116-120.
8. Сербан, Ф. Федералізація чи децентралізація. Виклики часу. *Юридична наука*. 2015. №1. С. 7-14.
9. Селіванов А. Децентралізація державного управління має за мету інтереси народу. *Голос України*. 2014. 17 черв. С.6.
10. Сergygin С. Теоретичні засади та основні напрями реформування місцевого самоврядування й децентралізації влади в Україні. *Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування*. 2015. №2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2015_2_29
11. Сидорчук М. Децентралізація влади: чого очікувати вищій освіті? *Освіта*. 2014. №24-25. С. 6-7.
12. Тужик В. Місцеве самоврядування в Україні: теоретико-правові аспекти. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2009. №5. С.66-71.
13. Хуснутдінов О. Місцеве самоврядування: історія та сучасність. *Зовнішні справи*. 2010. № 3-4. С. 12–15; № 5-6. С. 32

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Європейська Хартія місцевого самоврядування. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1%D0%BA/95-%D0%B2%D1%80.24>
2. Закон України про добровільне об'єднання територіальних громад. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19>
3. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». URL: <https://data.kyivcity.gov.ua/dataset/informaciya-pro-normatyvno-pravovi-zasady-diyalnosti-kk-kyivavtodor/resource/c9d7ddb0-d272>
4. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». URL: <https://www.president.gov.ua/documents/28097-vr-57>
5. Конституційний договір між Верховною радою країни та Президентом України про основні засади організації та функціонування державної влади і місцевого самоврядування в Україні на період до прийняття нової Конституції України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1%D0%BA/95-%D0%B2%D1%80>.

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Здобувач вищої освіти має право:

- безперешкодно висловлювати власну точку зору у письмовій чи усній формі за умови достовірної наукової аргументації;
- ініціювати дискусії та виносити на загальне обговорення контроверсійні оцінки обговорюваних проблем;
- ставити запитання до доповідачів на семінарських заняттях, доповнювати й уточнювати їхні відповіді;
- пропонувати власні варіації виконання самостійної роботи;
- отримати індивідуальні консультації у викладача.

Здобувач вищої освіти зобов'язаний:

- відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу (у разі відсутності через хворобу або поважну причину – надати підтверджувальну довідку);

- не запізнюватися, мати належний зовнішній вигляд; під час занять не користуватися мобільним телефоном;
- старанно готуватися до семінарів; відпрацьовувати пропущені практичні заняття у визначений викладачем час;
- старости груп повинні контролювати своєчасне забезпечення семінарського заняття історичною картою або засобами для презентації (при потребі).
- набрати під час вивчення навчальної дисципліни мінімум 35 балів.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Пропущені заняття дозволяється відпрацьовувати упродовж **семестру** (до початку залікової сесії), кожного вівторка, у час, визначений для консультацій (11.30-12.30 год) або, у разі дистанційного навчання, – через Google-class, платформи ZOOM і Google Meet.

Політика щодо академічної доброчесності. Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися засад «Положення про академічну доброчесність у Національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020 (https://drive.google.com/file/d/1TggRAFOn49g08VcMd_XsZHGyYNpm5LPs/view)). У процесі навчання вимагається: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного і підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); вказання посилань на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела матеріалів. Забороняються плагіат, фабрикація та фальсифікація результатів, списування, хабарництво.

Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

Розподіл балів

Поточне оцінювання та самостійна робота									Разом
ЗМ № 1			ЗМ № 2			ЗМ № 3			
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6-7	Т 8	Т 9	Т 10	
1	1	19	13	1	38	7	1	19	100